

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo
celo leto 30 L. — Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.
Odgovorni urednik: ROMAN ČEJ.

1923

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej in stanejo
6 L. v visočini enega cm v enem stolpu.
Lis. izdaja konsorcij „GORIŠKE STRAŽE“. Tisk. S. SPAZZAL v TRSTU.
Uprava, ulica Vetturini 9. Ured.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Goriškimi Italijanom Kaj se godi po svetu.

Goriški Italijani so neznansko presenečeni, da je naše glasilo začelo v zadnjem času tako odločno in ostro pisati. Začudenoma mažejo z glavo in se poprašujejo: ali niso to tisti Slovenci, ki so z nami doslej sodelovali ob neštetihih prilikah? Ali niso to tisti Slovenci, ki so se pri občinskih volitvah odrekli samostojnemu nastopu in oddali svoje glasove narodni italijanski stranki? Ali niso to isti ljudje, ki so v dež. zboru odgovarjali v korist Italijanov večini, do katere so imeli naravno pravico? Ali niso to isti Slovenci, ki so sedeli z zastopniki vseh italijanskih strank v odboru za vojne oškodovance, z njimi sporajno nastopali, skupno delali in se borili? Ali niso to isti Slovenci, ki so včlanili svojo največjo združbo organizacijo v Gorici v italijansko centralo v Milanu? Ali niso to isti ljudje, ki so ustanovili s Furlani skupno zvezo stavbinskih zadrug v Gorici? Ali ni vsem znano, da so oddajali in še danes oddajajo brezposelnim furlanskim zadrugam v slovenskem delu dežele hiše v zidavo? In ali se ne spominjate, kako je nastopal poslanec Šček kot parlamentarni zastopnik celokupne Goriške? Nešteto intervencij v korist italijanskih strank je živa in glasna priča te resnice.

Ko so lansko leto za prosili visoko državnemu podporo, da gredo na univerze v Italijo, je priporočil naš poslanec 2 Slovenca in 11 Italijanov. Obrnili so se nanj celo italijanski sodeželani, ki so bili bežali med vojno iz Avstrije v Italijo, se tam borili proti habsburški monarhiji in ki čakajo sedaj obljubljeno odškodnino od vlade. Kup odgovorov iz Rima priča živo, da se je tudi za te Italijane (fuorusciti) odločno potegoval.

Kako je torej mogoče, da se po vsem tem sodelovanju povzpne naenkrat Straža do tako nepopustne in odločne ostrosti? Goriški Italijani strmiijo in se čudijo. Nekateri si mislijo: to je dvojna politika, to je izračunana prekanjenost. V Rimu za sporazum, doma za boj, v italijanskem svetu lojalni, sredi domačega ljudstva napadalni.

Gospodom, ki tako govorijo, povejmo na tem mestu.

Odkrito besedo

iz lica v lice. Povedati jim hočemo mnenje našega ljudstva o sporazumu. Gornje vrste govore jasno in neizpodbitno, da Slovenci gotovo niso zavračali prilik za sodelovanje je. Z Italijani sedeli v skupnih odborih in se z njimi razumeli. Stavimo vprašanje: zakaj in kako je bilo to mogoče? Zato, ker smo bili Slovenci vselej in povsod enakopravni člani. Vse, kar se je tam sklepalo, se je sklepalo tudi z našo voljo.

Tam nam nihče ni ukazoval, nihče nam ni nalagal svoje gospodovalne volje. V vsaki stvari smo se sporazu-

meli. Ko bi nam bili hoteli ukazovati, bi se bili vzdignili slovenski zastopniki in odšli za vedno. Podlaga vsakega oporazumu je torej ta, da nas upoštevajo in spoštujejo. Zopet stavimo vprašanje: kako ste postopali in postopate z nami v zadnjem času? Ali nas je kdo kaj vprašal, ko ste odločali o upravi skupne dežele? Kdo se je menil za mnenje Slovencev, ko se je odpravljajal slovenski jezik iz deželnega odbora? Kdo se je brigal, vas vprašamo, za naše želje, ko ste prepovedali gluhonemin otročičem učenje materinega jezika? In ali nas sedaj kedo kaj vpraša, ko gre za odpravo slovenskega jezika na sodnijah? Vse, kar se je zgodilo in se še godi, je šlo in gre na ukaz, mi bi morali le ubogati, se le pokoriti, brez debate vse sprejeti. Ali mislite, da nimamo nič časti v sebi?

Ali mislite, da je naše ljudstvo brez značaja, brez ponosa, brez čuta za svoje dostojanstvo? Ali menite, da obstoji sporazum v tem, da k vsemu molčimo? Kako bi mogli to zagovarjati pred sodnim stolom naše zgodovine? Kako bi mogli to braniti pred svojo vestjo in svojim ljudstvom? Saj ne gre vendar za odročarije in malenkosti!

Tu se odloča o tem, kar je vsakemu

Ljudstvu najdražje

odloča se o prihodnosti stotisočev.

Mi nimamo le pravice, mi imamo naravnost dolžnost braniti te pravice ljudstva. Kakor je dala narava vsakemu človeku, tako je dala tudi vsakemu plemenu gotov krog svoboščin, katerih se ne sme dotakniti nihče. Nobena vlada, nobena država, nobena posvetna oblast ne sme položiti roke nanje. To je pravica do naše posebne eksistence in do našega samosvojega vsestranskega, svobodnega polnega razvoja. Naš jezik je bistven del naše eksistence, kdor se dotika našega jezika, se dotika nas samih.

Ko boste priznali te naše svoboščine, ki smo jih prejeli od Boga samega, tedaj se bomo brž zblížali. Ko jih boste spoštovali ne le na splošno, temveč v vsakdanjem praktičnem življenju, tedaj se bomo sprijaznili. Ko jih pa boste spoštovali tako odločno in dosledno, da pridejo naravnost izven diskusije, tedaj se bomo čutili šele enakopravni in sporazum bo čez noč ustvojen. Le med enakopravnimi se sklepajo sporazumi. Med gospodarji in hlapeci pa je le sila in oblast.

To so nazori, ki jih ima naše ljudstvo o sporazumu. Tak sporazum hočemo in srčno želimo.

Tak sporazum je v resničnem interesu Italije, ker ustvarja mir med obema plemenoma v deželi. Naša pokrajina ima zgodovinsko poslanstvo zblížati in spajati slovanski in romanski svet.

Tak sporazum nam lahko daste, ker je v vaših rokah... Razen tega ni sporazuma med nami in varni.

Dve leti je po italijanskih deželah divjal boj med mladim fašizmom in njegovimi nasprotniki.

V tej vroči dobi se je močno omajal red v državi. Nova vlada stoji pred težavno nalogo, da ukroti nebrzdane sile in da spravi postavo do veljave. Toda bolezen priteka s hudournikom v deželo, odteka iz nje pa le po slamici.

Se vedno padajo palice po glavah nasprotnikov, še vedno pokajo samokresi in skoro ni dneva, da v naši državi ne pade človek, mrtev ali ranjen, kot žrtev politične strasti. Vlada se trudi, da bi nemirne škodljivce pokrotila.

Znamenito škofovo pismo.

Saj državi nihče bolj ne škoduje kot oni, ki tepta in mandra državne postave. To resnico je ugotovila tudi visoka osebnost italijanske javnosti. Nadškof v Modeni je izdal pastirsko pismo, v katerem ogorčeno protestira radi napadov na duhovnike. Neznani ljudje so obiskali župnika v Montespecchiju in so ga hoteli prisiliti, da pije ricinovo olje. Župnik je mirno vzel steklenico in jo zagnal skozi okno. Napadalec so se nato navallili nanj in ga skoro do mrti pretepli. Odločni, protest nadškofa se glasi takole:

«Drugo težko bogoskrunstvo se je zgodilo med nami, Duhovniku so podlo grozili, ga s palicami pretepli, vrgli na tla in ga mučili. Zakaj to? Zato, ker se jim je tako zdelo in to, menijo, da je dovolj. Kdo so ti ljudje? Mi ne poznamo posameznikov; toda vemo, da oni, ki tako postopajo, teptajo vero, četudi z jezikom zatrjujejo, da jo hočejo spoštovati. Oni s tem onečaščaj domovino, četudi se proglasajo za njene branitelje. To so bitja, ki so izgubila vsalž čut dostojanstva, kulture in človečnosti. Zatorej mi, ki smo po svojem poslanstvu dolžni, s posebno skrbjo ščititi dostojanstvo in čast naših svečnikov, dvigamo visok protest proti podobnim nečuvnim dejanjem in jih dajamo javnim oblastvom v vednost ter jih izročamo splošni obsodbi. Ne vemo, ali bodo krivci tudi to pot ušli roki človeške pravice. Toda gotovo ne bodo utekli pravici vsemogočnega Boga, ki je vsem zažugal: Ne dotikajte se mojih služabnikov!»

Vsi resni in odgovornosti se ravedajoči ljudje se morajo strinjati, s tem protestom. In ni nikakega dvoma, da se tudi vlada z osnovno mislijo te poslanice modenskega nadškofa mora strinjati.

Delo vlade.

Vlada je, kot smo vam že pisali, sklenila, da smejo hišni posestniki od zdaj naprej svobodno oddajati stanovanja in vsati najemnine. Najemnikom je pretila velika nevarnost, da jim hišni gospodarji začnejo prazniti žepo. V mnogih krajih se to že godi. Toda v številnih velemestih je vendar prišlo do sporazuma med gospodarji in najemniki.

Drugi važen sklep vlade je, da se odpusti iz službe 36 tisoč železničarjev. To pomeni, da bo krog 100 tisoč rodbinskih članov brez dela. Vlada pravi, da je ta sklep napravila zato, ker je število železničarjev med vojno zelo narastlo.

Meseca 1914. je bilo v službi 154 tisoč železničarjev, zdaj pa jih je 236 tisoč. Vlada upa, da bo s tem, da odpove delo tisočem železničarjev, prihranila vsako leto 250 milijonov lir. Odpuščeni bodo v prvi vrsti oni, ki so nastopili službo po 24. maju 1915.

Nemški industrijalci pred sodiščem.

V sredo 24. t. m. so postavili Francozi šest največjih nemških industrijalcev na zatožno klop.

Sodilo jih je francosko vojaško sodišče, ker niso hoteli oddati Francozom, ki se zasedli rursko kotlino, niti koščka premoga. Dvorana sodišča v Majncu je bila polna domačinov, pred poslopjem so stali ves dan tisoči ljudstva. Vsa Nemčija je trepetaje prisluškovala, kako bodo govorili največji možje nemške industrije in kakšna sodba jih zadene.

Tam pred sodniki je stal Eric Tyssen, gospodar velikih premogovnikov, v katerih dela do 80.000 ljudi. Njegove so skoro vse hiše v mestu Hambornu, njegovi plavži, njegove elektrarne se dvigajo po vsej rurski deželi, njegove ladje plavajo po Renu na morja. V tem hipu stoji na tehtnici vse njegovo velikansko bogastvo. Morda mu Francozi ta dan vse vzamejo, če ne odneha, morda ga obsodijo na dolga leta temnice, če jim ne da premoga. Po leg Tyssena sedi 73 letni W. Hoser, ravnatelj premogovnikov v essenški pokrajini. On je zasnoval načrte za velika nova dela, od preje premogovnike, gradil železnice, organiziral tisoče delavcev v veliko delovno enoto. Zdaj bo morda dele štiridesetih let na en mah do tal porušeno.

Začne izpraševanje obtožencev. Predsednik stavi Tyssen vprašanje:

— Je res, da ste se brezpogojno branili, dobavljati premog francoskim oblastvom?

Med grobno tišino je Tyssen z odločnim glasom spregovoril:

— Dolžan sem, pokoriti se postavam moje domovine. Naša vlada je prepričana, da je pohod francoskih čet v rursko ozemlje neopravičen. Moram ostati zvest svoji domovini!

— To je vse? praša predsednik.

— Vse, odvrne obtoženec in sede.

Vsi obtoženci odgovarjajo tako. Vsi izjavljajo sodnikom, da so pokorni nemški vladi in nemški domovini. In dokler jim nemška vlada ne dovoli, oddajati Francozom premoga, ga ne oddajo.

Zvečer so sodniki razglasili sodbo. Sodba je bila prav mlča, ker so Francozi odjenjali pričo silovitega odpora v nemškem narodu. Vsi obtoženi so bili obsojeni le na denarne kazni. Tyssen mora plačati francoskemu sodišču 51.000 frankov globe. Ko je predsednik sodišča prebral sodbo, je zabučalo po vsej dvorani: «Živela Nemčija!»

In iz morja množic, ki so valovile po ulicah, se je dvignila zmagoslavna pesna: «Nemčija, Nemčija črez vse!» Pozno v noč so množice stavkujočih delavcev demonstrirale po ulicah. Slednjič je pridrvela stotnja francoskih konjenikov, ki so demonstrante z orožjem razgnali. — Obtožene industrijce so takoj izpustili. Njih

pot skozi mesta je bila pot zmagovalcev. Iščoči so jih pričakovali na kolodvorih, društva z zastavami, šolska mladina, rudarji, vse je burno pozdravljalo može, ki so tvegali svobodo in premoženje, da ostanejo pokorni domovini.

Nemci pod stiskalnico,

Ce se zlepa ne udate, se boste zgrda, pravi Francoz Nemcem. Vsak dan privija francoska vojaška oblast stikalnico, v kateri je Nemčija. Francozi izganjajo v trumah nemške uradnike in njih družine. Zaprli so župana v delavskem mestu Dui-eburgu, mečejo v ječo ravnatelje podjetij, ki se ji nočejo pokoriti. Nemci se zato maščujejo. V Monakovem noben Francoz ne dobi ne sobe, ne hrane, noben francoski državljani ne dobi potnega lista. Bavarski ministerski predsednik je izjavil, da ne jamči za življenje francoskega poslanika. Ta je moral skrivaj odpotovati. Nemški trgovci so skledili, da ne bodo ku-

povali od Francozov. — Delavske organizacije vsega sveta svarijo Francijo, naj ne žene izmzgane Nemčije v obup. Tretja internacionala je izdala oklic, s katerim kliče delavstvo na stražo, ker je nevarnost priklopela do vrhunca. Francoza pa to nič ne ovira, on le naprej privija stiskalnico. V Koblencu so francoski črncl streljali v nemško množico in so ranili mnogo ljudi. V Franciji kličejo novo vojaštvo pod orožje, ker misli Francoz zasedi vso mejo proti Nemčiji z močnimi četami, da tako popolnoma odreže rursko ozemlje od nemške države.

Vse Evrope se polasča nemir. Države zbirajo vojaške sile. Rusija vozi svoje armade na poljsko mejo, da so tam kakor temna groznja Franciji.

Oblaki nad Evropo se mračijo, grozeče se zbirajo nad namimi glavami. Daj Bog, da bi ne zadivjal vihar nad ubogim človeštvom.

DNEVNE VESTI.

Izšel je odlok o novih mejah.

Uradni vestnik z dne 24. januarja prinaša kraljevi odlok, s katerim se ustanovi pokrajina Istra z glavnim mestom Pulo. Obsegala bo sledeča okrožja: 1) Koper; 2) Poreč; 3) Pazin; 4) Pulo; 5) Volosko-Opatijo; 6) Lošinj. Nadalje se ustanovi pokrajina Trst z glavnim mestom Trstom. Obsegala bo okrožja: 1) Trst (mesto Trst, Sežana in Tržič z ozemljem občin Mavhinje, Slivje, Sempolaj, Nabrežina, Gradež in frakcije Isola Morosini); 2) okrožje Postojna (sodn. okr. Postojna in Senožeče z ozemljem občine Kače).

K videmski pokrajini, ki se bo imenovala Furlanija preide ozemlje sledečih sodnih okrajev: Trbiž, Tolmin, Kobarid, Cerklno, Bovec, Idrija (brez občine Kače), Gorica, Ajdovščina, Kanal, Vipava, Gradiška, Krmin, Cervinjan (brez Gradeža in Isola Morosini), Komen (brez občin Mavhinje, Slivje, Sempolaj in Nabrežina). Razun že obstoječih okrožij Čedad, Pordenone in Tolmezzo se ustanovijo v Furlaniji sledeča okrožja: 1) Tolmin (sodn. okr. Tolmin, Kobarid, Cerklno, Bovec in Idrija); 2) Gorica (sodn. okr. Gorica, Ajdovščina, Kanal, Vipava, Komen); 3) Gradiška (sodn. okr. Gradiška, Krmin, Cervinjan).

Sodni okraj Trbiž je priključen okrožju Tolmezzo.

Deželne doklade se znižajo.

Ze pod upravo drja Pečlarina je bil na dnevnem redu načrt, kako znižati za leto 1923 deželne doklade. V tem so fašisti dež, odbor razbili in na čelo je bil postavljen vladni komisar. Ta je misel drja Pečlarina pri proračunu za l. 1923 uresničil. Deželne doklade so za letos sledeče: 80 od sto na zemljiški in hišnorazredni davek; 20 od sto na hišnonajemniški davek in 30 od sto na osebno dohodnino.

Najbolj so se znižale doklade, ki jih plačujejo industrijalci in meščani, najmanj one, ki jih plačujejo kmetje.

To je razlika med politiko sedanjega in prejšnjega odbora.

Sestdesetletnica kulturnega delavca iz Slovenske Benečije.

Dne 25. januarja je praznoval šestdesetletnico svojega rojstva mož, čigar ime je znano povsod, kjer biva slovenski rod. Monsignor Ivan Trinko, slovenski pesnik in pisatelj je dosegel 60. leto. Možu, ki stoji na višku svojega življenja, iskren pozdrav in globoko spoštovanje goriškega ljudstva.

Tudi dimnikarji so se oglasili.

Organizacija tržaških dimnikarjev se je javila pri tržaškem županu in protestirala proti temu, da se razlogneje dimnikarski zakoni starega kraljestva neizpremenjeni na naše kraje. V Italiji hišni posestniki niso dolžni čistiti dimnike, še manj so obvezani jih snažiti redno večkrat na leto. Dimniki se v Italiji ne nadzorujejo po oblastvih, pri zidanju hiš ne gledajo krajevne oblasti, če so dimniki pravilno in varno narejeni. Tržaški dimnikarji trdijo, da se bodo množili požari in nesreče.

Po njihovem je naš zakon boljši in naprednejši. Mislimo, da dimnikarjem njihov protest ne bo mnogo pomagal.

Vojnim oškodovancem!

Informacije v vseh zadevah vojne oškodovane daje finančno ravnateljstvo v Trstu odslej naprej le dvakrat na teden, in sicer ob sredah in sobotah med običajnimi uradnimi urami.

Orožje v šoli prepovedano.

Naučni minister Gentile je izdal ukaz, ki pravi, da je učencem strogo se je javila pri tržaškem županu in orožje. Vsak učenec, ki ga zalotijo oboroženega v šoli, bo izključen. Ta naredba je prav pametna.

Promocija.

Gospod Joža Strigoj iz Dornberga, ki je početkom svetovne vojne dokončal trgovske visokošolske studije v Nemčiji, je promoviral dne 16. in 17. januarja t. l. na univerzi v Kölnu (Nemčija) za doktorja državnih ved z znanstveno razpravo: Problemi jugoslovanske trgovske politike. — Častitamo!

Zlatarji in urarji dobe patent.

Uradni list od 30. XII. 22. prinaša kr. odlok s katerim se raztezajo na naše pokrajine pristojbine na prodajo biserov, dragotin in vseh zlahtnih kovin.

Do 1. aprila 1923 morajo zaprositi vsi zlatarji za poseben patent, če hočejo se nadalje vršiti svojo obrt.

Kaj mora znati vsak najemnik!

Na željo nekaterih naročnikov «Straže» hočemo obrazložiti v nastopnem vsebino zadnje vladne odredbe o najemninah. Dolgi odlok se dá posneti v sledečih jasnih in priprostitih določilih:

1) S 1. julijem 1923 sme hišni gospodar prosto odpovedati stanovanje in prosto povišati najemnino. Naložene so mu le spodaj označene meje.

2) Gospodar mora poslati pismeno naznanilo. Ako hoče hišni posestnik, da se izprazni stanovanje s 1. julijem 1923 ali da se s 1. julijem 1923 poviša najemnina, mora pismeno o tem obvestiti najemnika. Poslati mora stranki, priporočeno dopisnico z obratnim odgovorom ali pa uradno naznanilo, in sicer naj kasneje do 1. februarja 1923.

Najemniki naj si torej dobro zapomnijo: ustna obvestila od vratarice ali hišnega gospodarja, kakor sploh vsi ustni opomini so neveljavni.

Hišni gospodar mora pisati.

Velika napaka je, če stranka vrže priporočeno dopisnico, pismo ali uradno pismeno obvestilo preč, kajti gospodar bo pozneje dokazal, da je pisal in stranka se ne bo mogla več pritožiti pri razsodišču.

Če hišni posestnik stavi v svojem dopisu pametne predloge, svetujemo strankam, da se z gospodarjem poravnajo in se ne pritožijo pri razsojevalni komisiji ali razsodišču.

Pritožba na razsodišče.

Stranka, ki noče sprejeti povišanja najemnine, ker se ji zdi previsoka, ali ki noče sprazniti stanovanja, če gre namreč za odpoved, se sme pritožiti na razsodišče. Utok se mora vložiti tekom 15 dni po pismenem naznanilu gospodarja.

Pozor torej na rok! Če ne ugovarjaš v toku 15 dni, moraš sprejeti povišek, ki ga je določil gospodar, oziroma moraš brez debate zapustiti stanovanje. Zato svetujemo najemnikom, da vložijo pritožbo kar prvi teden.

Bravci «Straže» naj povejo vsem svojim prijateljem in znancem, naj točno in skrbno pazijo na ta rok. Najbolje je, da si kupijo to številko Straže in jo skrbno shranijo. Sploh je najbolj pametno in koristno, da je človek na «Stražo» naročen, ker je tako o vseh stvareh redno in pravočasno obveščen.

Razsojevalne komisije ali po slovensko razsodišča so sestavljena iz treh članov: iz sodnika, zastopnika hišnih posestnikov in zastopnika najemnikov. Zadnja dva morata bivati najmanj 5 let na sedežu razsodišča. Člane imenuje predsednik sodišča, potem ko je zaslusal organizacijo posestnikov in organizacijo najemnikov, če taka obstoji.

Dokler razsodišče ne odloči definitivno o pritožbi, ki so jo vložili, ne sme gospodar ničesar ukreniti proti stranki, Gospodarju plačuješ isto najemnino kot prej in iz stanovanju se ti ni treba geniti.

Edino razsodišče sme določiti začasni povišek najemnine.

DELAVSKI VESTNIK

Socialistično gibanje ogroženo.

Načelstvo socialistične stranke (maksimalistov) je na zborovanju 25. t. m. sklenilo, da začne v poslanski zbornici ostro napadati vlado. Tiskovni urad Volta, ki je v fašistovskih rokah, pravi, da je ta sklep zbudil v vrstah fašistov silno ogorčenje. «Ministerski predsednik kot prvi dell to ogorčenje. Zmage fašizma v upravnih volitvah so dokazale, da se delavske organizacije in bivši vojaki strinjajo s fašizmom. Vlada bo zatorej morala nastopiti proti nekaterim skupinam žalostnih politikantov, ki se ne morejo odločiti in nočejo priznati, da so poraženi. Tiskovni urad napoveduje, da bo vlada socialistično stranko razbila, če začne gibanje proti vladi. Razbila jo bo brez ozirov, brez obotavljanja, z prav vsemi sredstvi. (Corriere della Sera, 23. jan.)

Svinčeni rudnik v Rajblju.

Poljedelsko ministerstvo oddaja v najem rudnik za svinco in cink v Rajblju. Rudnik se odda v najem zasebnim družbam za 30 let; najemnina znaša 25 milijonov lir. Varščina znaša 4 milijone lir. Najemnik, ki se zavže, sgraditi in opremiti kovinsko delavnico v Rajblju, bo položil varščino 2 milijonov lir. Rovinska delavnica bo morala proizvajati vsaj 50.000 stotov cinka na leto.

Širite Naročajte Berite „Goriško Stražo.“

JULES VERNE:

ČRNA INDIJA ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

Vreme je bilo zelo slabo. Deževnemu naliwu se je pridružil močen veter, ki je besno žvižgal nad nemirno morskno planjavo.

James Starr je bil nekoliko nemiren. Ali ga bo — kot je stalo v pismu — pričakoval Fordov sin? Iz izkušnje mu je bilo znano, da se na enomerno pokojnost globokih rudnikov navajeni rudarji manj radi izpostavljajo vremenskim neprilikam kot drugi delavci. Od postaje pa do dohartske jame znaša razdalja dobre štiri milje. Mogoče bo Fordovega sina vreme zadržalo doma ali pa bo došel

na postajo vsaj prekasno. Morda pa ima drugo pismo le prav? Vseno pa je imel inženjer trden sklep, da se sam napoti v dohartsko jamo in če bi bilo treba celo do Aberfoyla. Tam bi lahko poizvedel o Simonu Fordu in njegovem sedanjem bivališču. Medtem pa je «Prince de Galles» krepko rezal valove in se ustavljal ob Alloji, kjer je nekaj potnikov izstopilo. Kaka boleš se je polastila Jamesa Starra, ko je po desetih letih zopet zagledal to malo mesto, ki je še sedaj preživljalo mogočno množico rudarjev, zaposlenih v važnem tukajšnjem premogovniku.

Ko je parnik odplul iz Alloje, so potniki vzrli razvaline cambuske-meške opatije, ki je zelo slovala v 12. stoletju. Nato je parnik priplul do gradu Stirling, kjer se je ustavljal, ker sta dva visoka mostova ovirala pot ladjam z visokimi jambori. Komaj se

je «Prince de Galles» zasedral, je skočil inženjer na obrežje. Pet minut kasneje je dospel na postajo Stirling in čez dobro uro je izstopil iz vlaka na postaji v Callandru, precej veliki vasi na levem bregu Leithe.

Tu ga je pred postajo pričakoval mladi človek, ki je arno pristopil k inženjerju.

To je bil Harry, sin Simona Forda. «Ti si Harry Ford?» ga je vprašal James Starr brez kakega drugega uvoda.

«Da, gospod Starr».

Komaj bi te spoznal, sin moj! O, kak mož si postal iz fanta, kakršen si bil pred desetimi leti!»

«Jaz pa sem vas takoj spoznal», je odvrnil mladi rudar. «Prav nič se niste izpremenili. Vi, gospod Starr, ste še vedno isti kot takrat, ko ste me pri slovesu objeli. O to, se ne pozabi tako lahko».

«Harry, pokrij se», ga je opozoril. «Ali naj poiščeva kako zavetišče, gospod Starr?» je vprašal Harry Ford. «Ne, Harry. Čas je odmerjen. Kot se mi zdi, bo ves dan deževalo in meni se mudi. Kar pojdiva».

«Kakor želite», je odvrnil mladi mož.

«Povej mi, Harry, je tvoj oče zdrav?»

«O, hvala, zdrav, gospod Starr».

«In tvoja mati?»

«Tudi».

«Tudi».

«Tvoj oče mi je namreč pisal, naj se z njim sestanem pri yarrow-jami».

«Ne, pismo sem pisal jaz».

«Toda Simon Ford mi je zatemi poslal drugo pismo, v katerem je prvi sestanek odpovedal».

«O, ne, gotovo ne!» je odvrnil mladi rudar.

MESTNE NOVICE.

Goriški grad.

Ze delj časa se peča posebna komisija z vpostavo goriškega gradu. Ko so se strokovnjaki lotili dela, so dognali, da ima goriški grad veliko zgodovinsko in umetniško vrednost. Zanimati se je začel državni urad za lepe umetnosti in tudi v Rimu so postali na naš grad pozorni. Grad je bil lekom stoletij večkrat porušen in zopet dozidan in vsak zid, vsak stolp, vsak kamen je iz druge dobe. Nekateri deli gradu so iz 14. stoletja in še starejši, drugi iz 15. in 16. stoletja. Zanimivo je, da so našli v zidovju pred kratkim celo vrsto velikih kamenitih krogel, ki so služile nekoč za topove. To je še iz tistih časov, ko niso streljali z železnim ampak kamenitim strelivom.

Goriški grad bo ena najlepših znamenitosti cele dežele. V njem je napisana skoro tisočletna zgodovina našega mesta.

Mnogo stvari je videl goriški grad, polno vojsk in neseč in sprememb, gledal je tudi stoletno zgodovino goriških Slovencev.

Italijanski nacijonalisti v Gorici.

V našem mestu se je ustanovila krajevna sekcija italijanske nacijonalistične stranke. Vanjo so stopili vodilni pristaši stare liberalne stranke in nekateri člani furlanske delovne skupine (Gruppo d'Azione friulano). V odboru goriške sekcije sedijo med drugimi sledeči gospodje je:

senator G. Bombig, profesor A. Venezia in lekarnar dr. Cristofoletti. Kdor ne mara postati fašist, se danes zateka k nacionalistom, ki uživajo pri Mussoliniju precej milosti.

Na državnem provdnistvu.

Posle državnega pravdnika je zopet prevzel čislani dr. Guido Battiggi, službo namestnika državnega pravdnika, je pa prevzel dr. Lucijan Ferrara.

Neprijeten tekmeč.

Kakor poroča «Il Friuli», so se spravili goriki fašisti na osebo monsignorja Zanettija, ki je eden najboljših in sposobnih mož v tukejšnja ljudski stranki. Vrnil se je pred pol letom v domovino in začel organizirati z veliko energijo Furlanijo. Mož je, kakor trdi list, fašistom vsled tega na poti. Nov tajnik fašistov g. Colasanti je bil baje že v Rimu, da vpliva na svojo stranko, da Zanettija odstrani. Smo radovedni, kaj bo iz tega.

Bravcem

„Goriške Straže“

Radi neprilik v tiskarni. smo morali tiskati list v Trstu. Naj nam bravci oprostite, če topotni boljši, kakor je.

UREDNIŠTVO.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

:: Corso Verdi „Trgovski Dom“ ::

Telefon št. 50. — Brzjavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA D. 36 MILIJONOV**

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½% Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8½-12 in od 3-5

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

V GORICI — v. z. z. o. j. — V GORICI
ustanovljena leta 1883,

se je preselila v na novo zidano lastno poslopje v Via Carducci št. 7, l. n. Križišče tramwaja, kjer posluje vsaki dan od 9.-12. in od 15.-17. razum ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne.

Hranilne vloge obrestuje po 5%

Na daljšo odpoved vezane vloge pa po dogovoru. Posojila daje pod najugodnejšimi pogoji. — Sprejema vloge na tekoči račun in dovoljuje svojim članom pasivni tekoči račun.

Sozialistična zmaga v Pulju.

V puljski ladjedelnici so se vršile volitve za bolniško blagajno. Združeni socialisti so dobili 972 glasov, fašisti pa 653 glasov, Razveljavljenih je

bilo 835 glasovnic. Ta zmaga socialistov je pač skromna, če pomislimo, da je imela še pred enim letom socialistična stranka delavce za sabo.

Kaj je novega na deželi

Podgora.

V Podgori je sestavljeno starexinstvo iz 20 članov. Od teh je izvolila 16 slovenska stranka, 4 pa komunistična stranka. Starexinstvo je doslej na vso moč skrbelo za blagor občanov in je upati, da bo tudi v bodočnosti tako delovalo. Vendar pa se je pri zadnji seji dne 20. t. m. zljubilo začeti nevarno igro nekemu starexinstni, ki je izstopil iz naših vrst ter prešel v «novodobno» stranko. O njegovem odhodu iz naše stranke lahko rečemo, da je nelep, a njegov odhod od starexinstvene seje, s čimer je slučajno preprečil odobritev proračuna, nam pa očitno priča, da bivšemu zastopniku ljudstva v deželnem zboru ni niti blagor občine MARI NIČ!

Pečine.

Po vseh naših vaseh na Tolminskem ustanavljajo kmetje mlekarne in sirarne, o katerih gre glas, da dobro nesejo. To je vzpodbudilo naše gospodarje, da so sklenili ustanoviti pri nas mlekarstvo zadrugo. Preteklo nedeljo smo imeli predavanje, ki je bilo prvi temelj ustanovitvi. Pozdravljamo važen korak proti zboljšanju našega kmetijskega gospodarstva. Obenem pozivljamo vse, da se oprimejo z združenimi močmi prekornistnega zadrugega dela. Omahljivci in nasprotni se oglašajo kasneje in bodo silili k pristopu, ko bodo videli, da donša mlekarne večje dohodke. Skupno delo je naša bodočnost. Le pogumno naprej do cilja!

Lokavec.

V nedeljo, 24. t. m. smo praznovali lepo slovesnost — blagoslovljenja novih zvonov. Vojna nam je pobrala vseh petero. — Dolgo vrsto let so zijale prazne line z naših zvonikov. — mali zvon, katerega so nam blagohotno posodili križani, nas je vabil k molitvi. Sedaj se nam je končno uresničila vroča želja, da imamo zopet zvonove. V nedeljo popoldne se je vršilo blagoslovljenje. Mlado in staro je hitelo do molitvi na prostor, kjer so bili na okusno okrašenem vozu postavljeni «trojčki», vsi v zelenju in cvetih. Blagoslovil je nove svonove g. dekan iz Črniče. Pevski zbor je zapel par mičnih pesmic, primerenih za to priliko. Po blagoslovu je mala deklica deklamirala pesem: «Zvonovom». Srčno in lepo je govorila.

Naj malo opišem naše zvonove: Prvi zvon (največji) nosi ime sv. Lavrencija, na njem je napisano: *Zive ključem* — in sv. Lavrencij prosi za nas. Napis na drugem zvonu se glasi: *Mrtve objokujem*. Posvečen je sv. Mariji ter nosi še napis: Sv. Marija, M. B. prosi za nas. Na tretjem zvonu stoji napis: *Treska varujem*. Krščen je ta zvon na ime sv. Urbana. Na njem je še zapisano: Sv. Urban, prosi za nas. Poleg teh je še v latinščini sledeči napis:

Zlomil me je sovražni vihar, a iz sovrážnega bronu sem zopet oživel in pojem Bogu v čast.

Intonacija je D-E-Fis. Skupna teža = 2787,5 kg. Skupna vrednost vseh petero zvonov bi bila 40.000 lir t. j. danes 1 milijon jugoslov. kron. Zelimo, da bi nam kmalu s stolpa zapeli.

Iz šentvliškogorske planote. (Naša pošta)

Kljub višjim pristojbinam se naši ljudje zelo poslužujejo pošte. Casopise ima vsaka druga hiša. Saj v naše hribe raznaša pošto pismonoša skoro vsak dan. Le žal, da je vedno le od prejšnjega dne in da sobotno dobivamo šele v pondeljek. In vendar bi časopise in pisma prejeli lahko že isti dan, ko pridejo na Slap. Vprašamo: čemu nam dobajajo šele drugi ali tretji dan? Ali se ne more to urediti tako, kakor je drugod, postavim na

Ponikvah? Seveda! Prav lahko! Le poštna uprava naj bi pokazala nekoliko dobre volje. Glejte: dan na dan prihaja poštni avtomobil na Slap že do desete ure zjutraj, čemu ne oddide torej poštni sel ob 11. uri iz Slapa, ko se prav lahko pokrme domov še pred večerom, pziroma pred odhodom avtomobila na postajo? S to preuredbo bi naši ljudje dobivali «Edinost» že isti dan, ko izide, «Stražo» pa najkasneje naslednji dan. Upamo zelo, da bo poštna uprava to našo željo vpoštevala ter postregla ljudstvu z redno dnevno poto.

Društvo Zarja v Zakrižu.

Dne 14. t. m. se je vrila pri nas prva prireditve, ki je jako dobro uspela. S tem smo dokazali, da imamo tudi v naši vasi izvrstne moči v društvu. Toda še nove sile moramo buditi in jih krepko podpreti. «Vsi za enega, eden za vse!» tako se je glasil enodušen klic ob ustanovitvi društva. V znamenju edinosti se je tudi pokazal prvi sad našega truda. Če nam bo vsem le obstoj in procvit našega ljudstva na srečo, bomo dosegli v kratkem še lepše uspehe.

Izrekamo na tem mestu prisrčno hvalo vsem, ki so pripomogli k uspehu prireditve.

Društveni odbor.

Idrije.

Prostovoljno gasilno društvo v Idriji se najljubneje zahvaljuje vsem cenjenim darovalcem mesta Idrije za nabrane darove, katere je podpisani odbor nabiral za gradnjo gasilnega doma. Obenem tudi zahvala slavni občini Dole, ki je nakazala 100 lir v ta namen.

Denarja smo nabrali L. 4350. (štiritisočtristopetdeset), ki je naložen v tukajšnji mestni hranilnici.

Bog plačaj vsem darovalcem.

Pripravljalni odbor za zgradbo gasilnega doma v Idriji.

Skrilje.

Popravek k dopisu v 5. šte. «Goriške Straže». Dotični dopis resnici na ljubo popravljamo v tem smislu, da v dopisu imenovani cenilci vojne škode niso še od nikogar zahtevali ali prejeli nagrade v denarju.

Naši fantje vojaki.

Rivoli pri Torinu.

Podpisani slov. fantje, dodeljeni h 3 planinskemu potku, bataljon Exilles, v Rivolju pri Torinu poziljamo najsrčneje pozdrave vsem slov. društvom, našim staršem, bratom, sestram, fantom in dekletom.

Tudi nam se ne godi posebno dobro. Vendar se ne moremo toliko pritoževati kot oni od 69. pešpolka v Neapolju, ker naši predstojniki nas imajo radi in nas hvalijo da smo pridni.

Gor. straži imamo naročeni dve. Gresta iz roke v roko vsak želi kaj vedeti iz domačih krajev.

Miroslav Leban, Kal; Mihael Leban, Zatočin; Viktor Cefuta, Sepulje; Kikelj Janez, Kal; Anton Vodopivec, Renče; Kaluža Jožef, Darinj; Jug Anton, Volče; Anton Jurca, Gorenje; Penko Franc, Matenja vas; Sorli Ivan, Kneža; Ličen Jožef, Rihemberk; Sosič Franc, Kozina; Požar Ivan, Čepno; Pugelj Franc, Brdo; Rebula Alojz, Val; Masten Izidor, Slivno; Krulčič Anton, Gregorinči; Tenčič Rudolf, Tenčiči; Rubiša Ivan, Mune; Hrvatn Franc, Materija; Medica Ivan, Buzet; Tonkovič Andrej, Konfara; Pinesič Simon, Konfara.

Iz Kmeto-delavske zveze.

Tečaj kmeto delavske zveze v Gorici se bo začel v četrtek dne 1. februarja ob 8 uri zvečer. Udeležence tečaja pozivljamo, da se pred tečajem zglasijo v tajništvo K. D. Z. Via Mameli št. 5.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

DRUŠTVA.

Šempeter pri Gorici.

Dijaška mladina v Šempetru priredi dne 2. febr. (na svečnico) t. l. ob 3 h popoldne v dvorani »Kmetijske zedruge« zavabno prirediti ev.

Na sporedu so šaloigra »Cigan«, enodejanka šaloigra »Zdravnikov strežnik« trodejanika, šalospeli, šalogovori i. t. a.

Astoppina stojšče L. 2. sedeži L. 3. in 4.

Dobrovo!

Dne 4-ll. priredi naša mladina predpustno veselico z jako zanimivim sporedom.

Gospodarstvo.

Pristojbina za menice.

Davčni urad v Gorici naznanja občinstvu sledeče: na menice se smejo staviti kot pristojbina le posebne menične in ne navadne znamke, in sicer nikdar v večjem številu kakor štiri. Preluknjevanje meničnih znamk se vrši samo na davkarji.

Zatiranje bramorja.

Kdo ne pozna bramorja! To je ostudna, kakih 6 cm dolga rujava, kratkokrila žuželka, ki s svojimi, za kopanje vsvarjenimi močnimi nožicami koplje dolge rove v zemlji. Posebno riže rad bramor v gnojni zemlji, in sicer mu taka zemlja ugaja, ker je navadno rahla in po zimi gorka. Zato ga največkrat najdemo na kromperišču in v vrtih. Tu se hrani z mladimi koreniki in s tem dela veliko škodo. Seveda se tudi krompirja ne brani. Zato moramo bramorja zatirati, kjer le moremo. Zatirati ga je najlažje s tem, da v jeseni, ali najkasneje v zgodnji zimi skopamo na zemljišču, kjer smo opazili bramorje kake pol metra globoke jamice v katere zasujemo toplega kopskega gnoja. V ta gnoj se bode radi njegove gorkote zbralo veliko število bramorjev. Tu napravijo tudi svoja gnezda. Spomladi, in sicer pred obdelovanjem dotičnega zemljišča, odkopamo dotične jamice in uničimo bramorje z zalogo vréd. Tudi pri oranju in kopanju je koristno pobijati jih.

Smrad vina po žveplu.

Temu smradu so podvržena rada taka vina, ki smo jih napravili iz takega grozdja, ki je imelo vsled kasnega žveplanja se žveplo na sebi. Časih dobi vino ta smrad tudi na ta način, da polnimo sode, ki smo jih proti plesnobi redno žveplali, ne da bi jih prej sprali in vnovič zažveplali. Da vino ne zadobi smrada po žveplu, zaprečimo s tem, da taka vina, ki smo jih napravili iz močno žveplanega grozdja, nekoliko prej pretočimo, kakor po navadi, ker vino se navzame tega smrada iz drožja. Če vino že smrdi, tedaj ga pretočimo v žveplan sod in vino bo ta smrad kmalu zgubilo. Marsikomu se bo čudo zdelo, da je potrebno pretočiti tako vino v žveplan sod. Kedor pozna kemijo, si to lahko razložil.

DAROV.

Za božičnico so na brali.

Gabrijela Lukežič je nabrala:
Družina Lukežič in Gabršček 10.— L;
Bavk Cecilija 5.— L; Mozetič Josip 30.— L;
Dragica Ličar 15.— L; Pegan Olga 15.— L;
Dovgan 5.— L; Kodelja 2.— L; Velušček 2.— L; Bisal Kranc 20.— L; Lenassi Josip 15.— L; Cubej 5.— L; Rudolf Valentin 30.— L;
Belinger 5.— L; Waltrič 5.— L; Prinčič 10.— L; Rajer 10.— L; Pečenko 5.— L; Tily 2.— L; Sbrisai 5.— L; Sivec Helena 20.— L; Korsič 5.— L; Pizul 2.— L.

G. Malnaršič je nabrala:
Lukan 2.— L; Jakin 2.— L; Malnaršič 5.— L.

Geni. Brezigarjevi sti nabrali:
N. N. 5.— L; N. N. 2.— L; Hvala 5.— L; N. N. 10.— L; Roman Brezigar 10.— L; Marija Kaus 10 podoc; Krivic Kar 1.— L; Ivan Korečič N. N. 80 L; Toplikar Viktor 1.— L; N. N. 2.— L; Roth 5.— L; N. N. 80 L; Tavan G. 2.— L; Klemenčič Vencelj 1.— L; Lang Antonietta 2 para rokovic, 1 čepico; Dezorž 1.— L; Valič A. 2.— L; Miljavec Marija igrače; Bizjak A. igrače; Giul. Bones 1 par rokovic, 1 rutico, 1 par oprt (tirač); N. N. 2.— L; Minerelli Carmela 1.— L; Livelara Maria 2.— L; N. N. 1.— L; Zupančič Albert 5.— L; Brešan Marija 1.— L; N. N. 40 L; Lukežič 10.— L; Brata Savrin 7.— L; Breččak Anton 100.— L; N. N. 2.— L; Merč Brezigar 5 zavojčkov je grač in orchov.

G. Brezigar je nabrala:
Rosich 1.— L; N. N. 1.— L; N. N. 1.— L; Peršolja Albert 5.— L; N. N. 3.— L; Kaučič Jakob (Grahovo) 1.— L; Saksida 1.— L; Makuc Fr. Velikonja F. 3.— L; Kristančič 1.— L; Fr. Petruša 2.— L; Zollija 1.— L; Komel Josip 2.— L; M. 2.— L; Ana Gleščič 2.— L; N. N. 1.— L; Fr. Jug 2.— L; Hočevvar Karla 2.— L; Leban Ivan 3.— L; Hočevvar 2.— L.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Kred. Zal prišlo prepozno. Se priporočamo za v bodoče.

Naznanilo.

Podpisana naznanjam slav. občinstvu, da sem odprla na novo trgovino jestvin na debelo in na drobno ter se priporočam za obilen obisk iz mesta in dežele.

ALOJZIJA ČERNIGOJ
GORICA, CORSO VITT. EM. 87

Hiša z vrtom je na prodaj v Podgori. Pojasnila daje Marija Breštan št. 50 istotam.

Proda se hiša

z dvema vrtoma v Mariboru, 10 m oddaljena od glavnega trga. V hiši so 4 stanovanja, eno bo prosto v par tednih. Cena okrog 700.00 jugoslov. kron. Poizve se pri Mar. Gorjanec, profesorjevi soprogi Novo mesto.

Čebelarji - pozor!

Podpisani imam na prodaj 7 Žnideršičevih panjev z močnimi čebelnimi družinami in mladimi maticami.

Prodajam tudi en razložljiv čebelnjak. Cena po dogovoru.

Franc Kašča
nadučitelj v Tolminu

Zobozdravnica izdeluje zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe ter proteze iz kavčuka po najzmernejših cenah, in sicer: ob četrtkih in petkih v Komnu št. 33, ob pondeljkih in torkih na Opčinah št. 174.

Bilfe-cepljenke in bilfe „Rupetrus Monticola“ najboljšje vrste ima na prodaj okrbništvo veleposestva groba Aleksa Coronini v Št Petru pri Gorici.

POHIŠTVO. Vsled pomanjkanja prostorov prodam spalne sobe, jedilne sobe, kuhinjsko opravo ter posamezne kose po zelo znižanih cenah. V. Grignaschi, ul. Morelli 49.

Pohištvo (mobilija) za pet stanovanj vanj ustevši kuhinjo je na prodaj po slučajno nizkih cenah, oziroma se odda v najem maia vila z vrtom zelenjavo in za cvetlice. Pojasnila daje Josip Paulin mizar. Gorica ul. Vogel 20-I.

Fotograf Anton Jerkič se ne vrne v hišo goriške ljudske posojilnice Gosposki ulici, kakor se plošno govori, ampak ostane nadalje v sedanjih prostorih Corso G. Verdi 30 (prej Via Giardino.)

Kupujem kože

kun, lisic, podlasic i. t. d. in plačujem po najvišjih cenah. Windspach, «Albergò Gorizia», Gorica Corso Vitt. Em. 16.

Zvestoba!

Rojaki

obiskujte kakor dosedaj še nadalje našo

„Knjig. kat. Tisk. Društva“

Gorica - Montova hiša.

Tam Vas bodo postregli bodisi v cenah kakor v blagu brez

konkurence.

Vodstvo
Knjigarne K. T. D.

POZOR!

Produktivna zadruga solkanskih mizarjev v Solkanu naznanja slavnemu občinstvu, da je otvorila svojo lastno zalogo pohištva na pl. Sočebanovi cesti št 89 v Solkanu pred vhodom na svetogorsko cesto.

V zalogi ima bogato izbiro pristnih domačih izdelkov.

Brez konkurence!

Izredna prilika za novoporočence.